

ปิยวัฒน์ ปองผดุง 2549: ความชุกชุมและการแพร่กระจายของสัตว์พื้นท้องน้ำในแม่น้ำ
บางปะกง เขตอำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
(วิทยาศาสตรจารย์ประมง) สาขาวิทยาศาสตรจารย์ประมง ภาควิชาชีววิทยาประมง
ประธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์จรรุมาศ เมฆสัมพันธ์, Ph.D. 193 หน้า
ISBN 974-16-1969-3

สัตว์พื้นท้องน้ำเป็นกลุ่มสัตว์ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากน้ำทิ้ง และจากการใช้ประโยชน์ของ
ชุมชน เนื่องจากสัตว์กลุ่มนี้จะหากินบริเวณพื้นท้องน้ำ และมีการฝังตัวอยู่กับที่ สัตว์พื้นท้องน้ำจึง
สามารถใช้เป็นดัชนีชี้วัดสถานภาพของแหล่งน้ำได้ ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาก่อนประกอบชนิด
ปริมาณ ความหนาแน่น การแพร่กระจายตามระยะเวลา และตามพื้นที่ในรอบปี ซึ่งแบ่งเป็นพื้นที่บริเวณ
ลำคลองที่ไหลลงสู่แม่น้ำบางปะกง สถานี A ถึง L และในแม่น้ำบางปะกง สถานี 1 ถึง 12 ของพื้นที่
อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา จากการศึกษาดังกล่าวพบว่า สัตว์พื้นท้องน้ำมีทั้งหมด 40 ชนิด
ประกอบด้วยกลุ่มสัตว์พื้นท้องน้ำ 4 ไฟลัม คือ Annelida Mollusca Arthropoda และ Sipuncula ไส้เดือน
ทะเลเป็นสัตว์พื้นท้องน้ำกลุ่มเด่น โดยเฉพาะไส้เดือนทะเลชนิด *Nephtys (Aglaphamus) sp.* เมื่อ
เปรียบเทียบ 2 พื้นที่ ตามคุณสมบัติของดินและคุณภาพน้ำ ซึ่งได้รับผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ของ
ชุมชนดังนี้คือ บริเวณลำคลองที่ไหลลงสู่แม่น้ำบางปะกง เป็นบริเวณที่ได้รับผลกระทบอย่างมาก
โดยเฉพาะกิจกรรมการเพาะเลี้ยงกุ้ง จะมีสัตว์พื้นท้องน้ำที่เป็นกลุ่มเด่น ได้แก่ *Namalycastis sp.* *Nephtys*
(*Aglaphamus) sp.* *Parheteromastus sp.* และ *Polydora sp.* ซึ่งเป็นไส้เดือนทะเลที่พบบริเวณที่มีปริมาณ
อินทรีย์สารสูง ส่วนบริเวณแม่น้ำบางปะกงบ้นจะได้รับอิทธิพลจากการเจือจางโดยน้ำท่า และปริมาณ
ออกซิเจนละลายน้ำที่มากกว่า ทำให้ดินตะกอนพื้นท้องน้ำอยู่ในสภาพดีกว่าในลำคลอง สัตว์พื้นท้องน้ำ
ที่พบจึงมีความหนาแน่นน้อยกว่า และสัตว์พื้นท้องน้ำที่เป็นกลุ่มเด่น ได้แก่ ไส้เดือนทะเลชนิด *Nephtys*
(*Aglaphamus) sp.* *Ancistrosyllis sp.1* *Heteromastus sp.* *Nereis sp.* และ *Polydora sp.* ความชุกชุมของ
สัตว์พื้นท้องน้ำ โดยเฉพาะไส้เดือนทะเลชนิด *Polydora sp.* มีความหนาแน่นมากที่สุดในลำคลองที่ไหล
ลงสู่แม่น้ำบางปะกงในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2548 ในคลองนาบน คลองทรายมูล และคลองหัวเนิน
มีความหนาแน่นเท่ากับ 5,999 5,955 และ 2,022 ตัว/ตารางเมตร ตามลำดับ ส่วนปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีผล
ต่อการกระจายของสัตว์พื้นท้องน้ำ โดยเฉพาะไส้เดือนทะเลได้แก่ ความเค็ม ปริมาณสารอินทรีย์รวม
และปริมาณซัลไฟด์รวมในดินตะกอน